

Goedkeuring van de op 17 januari 1963 te 's-Gravenhage tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland gesloten Overeenkomst nopens de stationering van militaire eenheden van de Bondsrepubliek in Nederland

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

Bij de opstelling van de defensieplannen van de Noord-Atlantische Verdrags Organisatie is van meet af aan tot uitgangspunt gekozen, dat voor de verdediging van Europa een z.g. „forward strategy” moet worden nagestreefd. Het algemene politieke en militaire belang voor de Alliantie van een dergelijke voorwaartse verdediging, die het gehele grondgebied en de gehele bevolking van alle Lid-Staten daadwerkelijk beschermt, behoeft geen nadere toelichting. In een tijdperk van naderend evenwicht in nucleaire afschrikkingskracht tussen Oost en West treedt de politiek-militaire betekenis van de „forward strategy” in toenemende mate op de voorgrond. Voor Nederland met zijn kwetsbare strategische ligging in het verlengstuk van de Noordduitse laagvlakte vormt een zo ver mogelijk naar het oosten gevoerde bondgenootschappelijke verdediging bovendien een onmiddellijk nationaal belang. In de eerste jaren na het ontstaan van de N.A.V.O. ontbraken in feite de middelen om aan de hierbedoelde verdedigingsconceptie reële inhoud te geven. Naarmate echter de geallieerde defensie in de loop der jaren werd versterkt en met name ook de pas in 1955 begonnen militaire opbouw van de Bondsrepubliek Duitsland vorderingen heeft gemaakt, zijn geleidelijk aan de voorwaarden geschapen die het in beginsel mogelijk maken in geval van agressie in Europa daadwerkelijk een voorwaartse verdediging te voeren. Het spreekt vanzelf dat ook Nederland een bijdrage moet leveren om deze verdediging doeltreffend te maken.

Daarom werd in het najaar van 1961 in verband met de Berlijnscrisis en overeenkomstig een desbetreffend verzoek van Saceur besloten een brigade in de Bondsrepubliek te legeren. Aangezien de hiervoor beschikbare legeringsfaciliteiten slechts berekend zijn op tijdelijke stationering van onderdelen, moest bedoelde legering van begin af aan als een tijdelijke maatregel beschouwd worden. Inmiddels werd echter tevens met de Bondsregering overleg gepleegd omtrent de mogelijkheden voor een definitieve oplossing van het legeringsvraagstuk.

Dit overleg heeft de Regering tot de conclusie doen komen, dat adequate faciliteiten in de Bondsrepubliek slechts zouden kunnen worden verkregen, indien ongeveer gelijke ruimte in Nederland beschikbaar zou worden gesteld voor Duitse opleidings- of verzorgingseenheden, die zonder bezwaar meer achterwaarts gelegerd kunnen worden. Dit beginsel vormt een der grondslagen van de ter goedkeuring staande overeenkomst, hoewel het in de tekst der overeenkomst slechts impliciet tot uitdrukking komt. Immers, een nadere volkenrechtelijke overeenkomst ter vaststelling van het recht van de Nederlandse Regering, strijdkrachten op het territorium van de Bondsrepubliek te legeren, is niet vereist. De erkenning van dat recht door de Bondsrepubliek is reeds vervat in de overeenkomst van 23 oktober 1954 betreffende de aanwezigheid van buitenlandse strijdkrachten in de Bondsrepubliek Duitsland, de z.g. „Presence Convention” (*Trb.* 1954, 180), tot welke het Koninkrijk voor Nederland is toegetreden (zie *Trb.* 1955, 110). In de onderhavige overeenkomst diende derhalve te worden volstaan met de toekenning van een legeringsrecht in Nederland aan de Bondsrepubliek.

Het andere beginsel, dat beiden Regeringen voor ogen stond bij de besprekingen welke tot overeenkomst hebben geleid, was, dat de legering rechtstreeks voortspoot uit de N.A.V.O.-verplichtingen. Dienovereenkomstig is in de preambule uitdrukkelijk gesteld, dat de regeling wordt getroffen binnen het kader van de wederzijdse hulpverlening, welke het Noord-Atlantisch Verdrag beoogt, terwijl in artikel 1 de bevordering der N.A.V.O.-doeleinden is genoemd als de grond, waarop de Nederlandse toelating van Duitse militairen berust.

Hoewel thans slechts één legeringsproject wordt voorgenomen, kwam het beide Regeringen raadzaam voor, voor het geval zich in de toekomst in het kader van de Noord-Atlantische verdediging andere objecten zouden voordoen, in deze overeenkomst een raam en een rechtsbasis voor het verwerkelijke daarvan te scheppen. Hieraan beantwoordt de redactie van artikel 2. Ter uitvoering van dat artikel wordt thans een regeling voorbereid krachtens welke in ruil voor de Duitse legerplaats te Seedorf, die voor Nederlandse troepen zal worden ingeruimd, de Nederlandse legerplaats te Budel beschikbaar wordt gesteld voor de stationering van Duitse opleidings- en/of verzorgingseenheden. De sterkte van de over en weer te legeren eenheden is ongeveer gelijk. Ten behoeve van de gezinnen kunnen bepaalde voorzieningen ter hand worden genomen. Administratief kan de meest eenvoudige regeling worden bereikt, indien deze legeringsruil in opzet om niet geschiedt. Ook de herstel- en de onderhoudskosten waren door de regering van de staat van verblijf te dragen. De exploitatiekosten daarentegen zullen, zo stellen de ondergetekenden zich voor, voor rekening van de zendstaat worden gebracht, daar ieder der beide Regeringen haar exploitatie naar eigen maatstaven moet voeren, maar dan ook daarvoor financieel aansprakelijk behoort te zijn.

Op de uitvoeringsregeling zal dan ten slotte een technisch akkoord, als bedoeld in artikel 3, worden gebaseerd, waarin de detailregelingen van technische en administratieve aard zullen worden opgenomen.

De rechtspositie van de in de Bondsrepubliek gelegerde buitenlandse strijdkrachten (waaronder de Nederlandse) is voor het huidige geregeld in de „Forces Convention” en „Finance Convention” (*Trb.* 1956, 124), welke binnenkort zullen worden vervangen door het Verdrag tussen de partijen bij het Noord-Atlantisch Verdrag betreffende de rechtspositie van hun strijdkrachten (N.A.V.O.-Statusverdrag, *Trb.* 1951, 114) en het daarbij behorend Aanvullend Verdrag voor de Bondsrepubliek Duitsland (*Trb.* 1961, 119).

Behoeft dus voor de Nederlandse strijdkrachten in de Bondsrepubliek in dit kader weinig meer geregeld te worden, anders ligt het voor de Duitse strijdkrachten in Nederland. Hoewel de wetten tot goedkeuring van het N.A.V.O.-Statusverdrag en het genoemde Aanvullend Verdrag reeds enige tijd geleden in het Duitse Staatsblad zijn gepubliceerd, heeft de toetreding van de Bondsrepubliek tot het N.A.V.O.-Statusverdrag nog niet kunnen plaatsvinden. Zulks is eerst mogelijk, wanneer alle andere partijen het Aanvullende Verdrag zullen hebben geratificeerd. Dit is thans bijna het geval. Gemeend is dan ook dat het dienstig was, op de onderhavige stationering reeds

thans het N.A.V.O.-Statusverdrag van toepassing te verklaren (artikel 4). In verband daarmee werd ook, in artikel 5, de beslechting van geschillen in overeenstemming met het N.A.V.O.-Statusverdrag voorzien.

Aangezien de werking der overeenkomst zich geheel afspeelt binnen het kader van de Noord-Atlantische Verdrags Organisatie, is zij in opzet gesloten voor de duur van het Noord-Atlantisch Verdrag.

De Minister van Defensie,

S. H. VISSER.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

J. LUNS.